

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/113/2018
Identifikačné číslo spisu: 5509200683
Dátum vydania rozhodnutia: 15.07.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5509200683.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ C.. H. E. S., H., nar. XX.XX.XXXX, bytom T. XXX/X, XXX XX S., 2/ E.. J. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom D.. E. XX, XXX XX E., 3/ R. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom P. XX, XXX XX E., 4/ E. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom E.. S.. Š. XX, XXX XX E., 5/ H. C. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. X/F, XXX XX T., zastúpených Advokátska kancelária ŠKODLER & PARTNERS s. r. o., so sídlom Dobšinského 12, 811 05 Bratislava, IČO: 47 238 232, proti žalovanému Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Račianska 71, 813 11 Bratislava, o náhradu škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci, vedenom na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 2C/8/2013, o dovolaní žalobkyne 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 5Co/300/2017-803 zo dňa 28. novembra 2017, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 5Co/300/2017-803 zo dňa 28. novembra 2017 vo výroku, ktorým zmenil rozsudok okresného súdu (prvý výrok) voči žalobkyne 1/ z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Ružomberok (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom (medzitýmnym) zo dňa 15.12.2016 č. k. 2C/8/2013-759 určil, že základ nároku žalobcov 1/ - 5/ na náhradu škody titulom ušlého zisku je daný (I. výrok). Určil tiež, že základ nároku žalobcov 1/ - 5/ na náhradu škody titulom účelne vynaložených trov nie je daný (II. výrok).

1.2. Okresný súd odôvodnil rozsudok tým, že predmetom konania bol nárok na náhradu škody vo výške 971.226,20 eur s úrokom z omeškania 8 % ročne z dlžnej sumy od 18.01.2005 do zaplatenia a s náhradou trov konania uplatnený žalobcami podľa zák. č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Za nezákonné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, žalobcovia označili rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 23Co/61/2004 zo dňa 07.09.2004 potvrdzujúci rozsudok Okresného súdu Ružomberok sp. zn. 5C/188/2002 zo dňa 11.11.2003 o vyslovení neplatnosti kúpnej zmluvy zo dňa 25.05.1999 uzavretej medzi predávajúcim H. (ďalej aj „H.“) ako predávajúcim a žalobcami 1/ - 5/ ako kupujúcimi. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom sp. zn. 1Cdo/27/2005 zo dňa 22.11.2005 tieto rozsudky krajského aj okresného súdu zrušil z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia premlčania a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Skutočnú

škodu žalobcovia vyčíslili čiastkou 1.651.560,- Sk, ušlý zisk požadovali vo výške 264.913,- Sk. Rozsudok okresného súdu č. k. 2C/8/2013-478 zo dňa 24.05.2013 sa po jeho potvrdení rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 5Co/350/2013-516 stal vo výroku o určení, že základ nároku žalobcov na náhradu skutočnej škody nie je daný právoplatným, takže predmetom konania zostal nárok na náhradu škody titulom ušlého zisku a náhrada trov konania.

1.3. Súd prvej inštancie viazaný pokynom odvolacieho súdu zameral dokazovanie na existenciu príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody. Zistil, že konanie o neplatnosť kúpnej zmluvy bolo okresným súdom pod sp. zn. 5C/188/2002 vedené v priebehu konkurzného konania na spoločnosť H. (konkurz vyhlásený dňa 23.09.2003). Odvolací súd rozsudok okresného súdu potvrdil v konaní sp. zn. 23Co/61/2004. Dňom právoplatnosti rozsudku 17.01.2005 správca konkurznej podstaty získal oprávnenie disponovať s týmto majetkom úpadcu a do zrušenia uvedených rozsudkov najvyšším súdom správca konkurznej podstaty tento majetok kúpnu zmluvou previedol na iný subjekt s tým, že žalobcovia nemali žiadnu možnosť získať svoje vlastnícke právo späť. K vzniku škody nedošlo podľa okresného súdu preto, že správca konkurznej podstaty konal v súlade s ustanoveniami vtedajšieho zákona o konkurze a reštrukturalizácii č. 328/1991 Zb., ale z dôvodu, že následkom rozhodnutia krajského súdu mohol byť spoluvlastnícky podiel zaradený do súpisu majetku úpadcu a mohlo s ním byť nakladané. Konkurz prebiehal od r. 2003, odvolací súd rozhodoval v r. 2005, preto nemožno špekulovať, že keby nebol vedený konkurz, škoda by nevznikla. Nemožno použiť argumentáciu o nečinnosti žalobcov v rámci konkurzu po vydaní uznesenia najvyššieho súdu dňa 22.11.2005, nakoľko v danom čase bola možnosť domáhať sa vylúčenia len finančného ekvivalentu v súvislosti s predaným spoluvlastníckym podielom na nehnuteľnostiach z konkurznej podstaty, ale nie vylúčenia spoluvlastníckeho podielu k uvedenej nehnuteľnosti. Následok v podobe predaja spoluvlastníckeho podielu nastal v priamej príčinnej súvislosti s rozhodnutím Krajského súdu v Žiline, zrušeným dňa 22.11.2005 v konaní sp. zn. 1Cdo/27/2005 najvyššieho súdu. Dôsledkom tohto zrušujúceho uznesenia bolo zamietnutie žaloby proti terajším žalobcom, čo znamenalo ich úspech v celom rozsahu. Ak by krajský súd nevyslovil názor o počiatku behu premĺčacej lehoty v rozpore so zaužívanou súdnou praxou, nebolo by možné podiel žalobcov predat' v konkurznom konaní, nakoľko pôvodný rozsudok o zamietnutí žaloby okresný súd vydal 24.10.2002, teda ešte pred vyhlásením konkurzu na H. Okresný súd preto dospel k záveru o danosti základu nároku na náhradu škody titulom ušlého zisku z nájomnej zmluvy.

2. Krajský súd v Žiline (v ďalšom iba „odvolací súd“) vychádzajúc z § 387 ods. 1, 2 a § 388 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) rozsudkom zo dňa 28. novembra 2017 medzitýmny rozsudok okresného súdu zmenil tak, že základ nároku žalobcov 1/ až 5/ na náhradu škody titulom ušlého zisku nie je daný (prvý výrok) a potvrdil vo výroku II., ktorým súd určil, že základ nároku žalobcov 1/ až 5/ na náhradu škody titulom účelne vynaložených trov nie je daný (druhý výrok).

2.1. Podľa názoru odvolacieho súdu je pre posúdenie nároku na náhradu škody (predpokladom jej priznania podľa zák. č. 514/2003 Z. z. je splnenie zákonných podmienok zodpovednosti štátu za škodu - existencia nezákonného rozhodnutia, vznik škody a príčinná súvislosť medzi nimi) titulom ušlého zisku potrebné vychádzať z nároku na náhradu škody titulom skutočnej škody, o ktorom rozhodol súd prvej inštancie medzitýmny rozsudkom č. k. 2C/8/2013-478 z 24.05.2013, v ktorom podrobne posudzoval existenciu zákonných podmienok zodpovednosti štátu za škodu a vyslovil, že základ nároku žalobcov nie je daný, keďže nezákonné rozhodnutie nebolo rozhodujúcou a bezprostrednou príčinou vzniku škody. Uplatňovaná skutočná škoda žalobcom nevznikla momentom a z dôvodu právoplatnosti rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 23Co/61/2004 zo 07.09.2004, ani momentom odpredaja spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti v rámci konkurzu, ale riadnym a včasným neuplatnením práva na vylúčenie finančného ekvivalentu z konkurznej podstaty. K strate vlastníckeho práva žalobcov k dotknutej nehnuteľnosti nedošlo výlučne nezákonným rozhodnutím, ale pristúpil k nemu aj odpredaj spoluvlastníckeho podielu v rámci konkurzu a nečinnosť žalobcov v konkurznom konaní. Práve na okolnosti týkajúce sa vlastníctva dotknutej nehnuteľnosti, ktoré viedli k strate vlastníckeho práva žalobcov je potrebné prihliadať a posudzovať ich aj pri náhrade škody titulom ušlého zisku, ktorý predstavuje nájomné za užívanie nebytových priestorov v nehnuteľnosti, ktorého úhradu s poukazom na zmluvu o nájme nebytových priestorov zo dňa 21.04.1999 a vzhľadom na nezákonné rozhodnutie, ako tvrdia žalobcovia, nedosiahli. Žalobcovia mohli ako prenajímatelia vystupovať len za predpokladu, že boli vlastníkami nehnuteľnosti, ktorá mala byť predmetom nájomnej zmluvy. Za predpokladu, že bolo súdom

prvej inštancie ustálené, že žalobcovia 1/ až 5/ neboli vlastníkami dotknutej nehnuteľnosti, nemohli sa stať ani účastníkmi nájomného vzťahu. Pokiaľ súd vyslovil, že stratu vlastníckeho práva k dotknutej nehnuteľnosti nespôsobil len nezákonné rozhodnutie, nemožno rovnako vysloviť, že práve nezákonným rozhodnutím bola žalobcom spôsobená škoda titulom ušlého zisku - nájomného z nájmu nebytových priestorov v dotknutej nehnuteľnosti. Posúdenie príčinnej súvislosti medzi vzniknutou škodou a nezákonným rozhodnutím bolo rozhodujúcim aj pre posúdenie ďalšieho dieľčieho nároku žalobcov na náhradu škody titulom ušlého zisku, nakoľko podmienky zákona č. 514/2003 Z. z. musia byť splnené aj v tomto prípade. Keďže nebola preukázaná jednoznačná a bezprostredná príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vzniknutou škodou (ušlým ziskom), odvolací súd v tejto časti napadnuté rozhodnutie zmenil.

2.2. Vzhľadom na povahu medzitýmneho rozsudku, ktorým sa rozhoduje len o základe nároku, odvolací súd v tomto štádiu konania o nároku na trovy odvolacieho konania nerozhodoval.

3. Proti zmeňujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu (prvý výrok) podala žalobkyňa 1/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie z dôvodu uvedeného v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP navrhnúc, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že potvrdzuje rozsudok okresného súdu, ktorým určil, že základ nároku žalobcov 1/ až 5/ na náhradu škody titulom ušlého zisku je daný.

3.1. Ako právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu dovolateľka vymedzila otázku, či je daná príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím (rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 23Co/61/2004 zo dňa 07.09.2004) a ušlým ziskom tvoreným stratou nájomného za prenájom nebytových priestorov.

3.2. Dovolateľka v dôvodoch dovolania poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/103/2011 a uviedla, že bez rozhodnutia Krajského súdu v Žiline sp. zn. 23Co/61/2004 zo dňa 07.09.2004 by konkurzný súd dňa 20.01.2005 (3 dni po právoplatnosti uvedeného rozhodnutia) nemohol správcovi konkurznej podstaty udeliť súhlas na predaj majetku, správa katastra by nevykonala záznam do katastra nehnuteľností (Z 600/2005) a žalobcovia by neprišli o svoje spoluvlastnícke podiely. Ak sa na vzniku nepriaznivého následku podieľali aj iné faktory, rozhodnutie krajského súdu v spojení s rozsudkom Okresného súdu Ružomberok č. k. 5C/188/2002-220 z 11.11.2003 je jej rozhodujúcou, podstatnou príčinou (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/27/2011). Nemožno špekulovať, že škoda by nevznikla, ak by neprebíhalo konkurzné konanie (konkurz prebiehal od r. 2003, teda aj v čase rozhodovania krajského súdu). Ak by krajský súd nevyslovil názor o počiatku behu premlčacej lehoty v rozpore so zaužívanou súdnou praxou, nebolo by možné podiel žalobcov predať v konkurznom konaní, nakoľko pôvodný rozsudok o zamietnutí žaloby okresný súd vydal 24.10.2002, teda ešte pred vyhlásením konkurzu na H.

3.3. Vyjadrenie protistrany k dovolaniu nebolo podané.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania. Bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne 1/ je prípustné aj dôvodné, preto dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu voči dovolateľke (procesné spoločenstvo žalobcov je samostatné (§ 76 CSP) zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

5. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP). Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

6. V zmysle § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že

rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa § 432 ods. 2 CSP sa dovolací dôvod vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia, pričom právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

7. Dovolateľka za právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu označila otázku existencie príčinnej súvislosti medzi rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 23Co/61/2004 zo dňa 07.09.2004 (nezákonné rozhodnutie) a ušlým ziskom tvoreným stratou nájomného za prenájom nebytových priestorov.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/313/2009 zo dňa 24. februára 2011 skonštatoval, že o vzťah príčinnej súvislosti ide, ak škoda vznikla následkom nezákonného rozhodnutia, teda ak je nezákonné rozhodnutie a škoda vo vzájomnom pomere príčiny a následku. Príčinná súvislosť medzi škodou a nezákonným rozhodnutím je daná len vtedy, ak by škoda pri absencii nezákonného rozhodnutia nevznikla, musí teda ísť o priamu (nie len sprostredkovanú) príčinu vzniku škody. Otázka príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a konkrétnou škodou je síce v prvom rade otázkou skutkovou (súd zisťuje jej existenciu), avšak záver, či je v konkrétnom prípade daná príčinná súvislosť je súčasne otázkou právnou, pretože súd robí záver o existencii jedného z predpokladov zodpovednosti štátu za škodu, pričom tento právny záver je samozrejme závislý na skutkovom zistení. Ak by príčinou vzniku škody bola iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastane. Pritom nemusí ísť o príčinu jedinú, ale stačí ak ide o jednu z príčin, ktorá sa podieľa na nepriaznivom následku, o ktorého odškodnenie ide, a to o príčinu podstatnú. Skutkovo išlo o škodu vzniknutú výrubom stromu, pričom dovolací súd uzavrel, že bezprostrednou príčinou škody bolo vyrúbanie stromu tretími osobami a nezákonné rozhodnutia orgánu štátu, ktorým bol výrub povolený malo na vznik škody len nepriamy, sprostredkovaný vplyv.

9. V rozhodnutí sp. zn. 6MCdo/11/2010 z 31.01.2012 najvyšší súd vyslovil, že „Príčinná súvislosť (kauzálny nexus) je podstatným prvkom zodpovednostnej skutkovej podstaty. Vychádza sa, aby protiprávne konanie (delikt, nezákonné rozhodnutie, nesprávny úradný postup) a vznik škody boli v logickom slede (nexus spojenie, súvislosť, sled), teda aby protiprávne konanie bolo príčinou a vznik škody vrátane jej rozsahu následkom tejto príčiny. Nestačí iba pravdepodobnosť príčinnej súvislosti či okolnosti nasvedčujúcej jej existencii; príčinnú súvislosť treba vždy preukázať. Rozhodujúca je vecná súvislosť príčiny a následku a túto nemožno riešiť vo všeobecnej rovine, ale vždy v konkrétnych súvislostiach. Príčinou vzniku škody môže byť len také konanie (alebo opomenutie), bez ktorého by škodný následok nevznikol. Pri riešení otázky príčinnej súvislosti je právnym posúdením veci vymedzenie, medzi akou ujmom (ako následkom) a akou skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Pre posúdenie zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je požadovaná náhrada. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmom poškodeného (ak vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne), prípadne inou skutočnosťou (ak bola tvrdená a preukázaná) sa zisťuje príčinná súvislosť. Protiprávny úkon nemusí byť jedinou príčinou vzniku škody (kumulatívna kauzalita), stačí, že je jednou z príčin, a to príčinou dôležitou, podstatnou a značnou. Treba tiež rozlíšiť, či v konkrétnom prípade viac skutočností v jednom okamihu spolupôsobilo na vzniku toho istého škodlivého následku (konkurenčná kauzalita) alebo či jedna skutočnosť vylučuje druhú, prípadne či novou skutočnosťou došlo k prerušeniu pôvodného dejového sledu. Škoda v tejto veci spočívala v nemožnosti obchodovať s tovarom, pričom dovolací súd vyslovil, že zapečatenie skladových priestorov poškodenej orgánmi polície vylučovalo príčinnú súvislosť medzi neskoršími nezákonnými rozhodnutiami colného úradu o zabezpečení tovaru a škodou. Vzhľadom na tento úkon policajných orgánov by škoda vznikla aj keby rozhodnutia colného úradu o zabezpečení tovaru neboli vôbec vydané. Zapečatenie skladov malo totiž za následok nemožnosť

disponovať tovarom, a teda s ním aj obchodovať.“

10. V konaní vedenom pod sp. zn. 6Cdo/103/2011 najvyšší súd v rozhodnutí zo dňa 30.04.2011 vyslovil, že „Výžaduje sa, aby nezákonné rozhodnutie a vznik škody boli v logickom slede (nexus spojenie, súvislosť, sled), teda aby nezákonné rozhodnutie bolo príčinou a vznik škody vrátane jej rozsahu následkom tejto príčiny. Nestačí iba pravdepodobnosť príčinnej súvislosti, či okolnosti nasvedčujúcej jej existencii; príčinnú súvislosť treba vždy preukázať. Rozhodujúca je vecná súvislosť príčiny a následku a túto nemožno riešiť vo všeobecnej rovine, ale vždy v konkrétnych súvislostiach. Príčinou vzniku škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím môže byť len také nezákonné rozhodnutie, bez ktorého by škodný následok nevznikol. Základom je úvaha (test *conditio sine qua non*), či by škodlivý následok nastal bez nezákonného rozhodnutia. Ak by tomu tak bolo, príčinná súvislosť by daná nebola. V prejednávanej veci uvedené znamenalo, že otázka existencie príčinnej súvislosti medzi zrušenými nezákonnými rozhodnutiami a nárokom na náhradu žalobcom špecifikovanej nemajetkovej ujmy vyžaduje porovnať výsledok vyplývajúci pre žalobcu zo zrušených nezákonných rozhodnutí s výsledkom, ktorým by skončilo konanie o bezpečnostnej previerke žalobcu, ak by v ňom bolo pokračované. Ak by skončilo vydaním rozhodnutia (zákonného) s totožným výrokom, aký mali zrušené rozhodnutia Úradu, potom vzhľadom na charakter nemajetkovej ujmy by príčinná súvislosť nebola daná. Škodlivý následok v podobe žalobcom špecifikovanej nemajetkovej ujmy by totiž nastal, aj keby rozhodnutia Úradu neboli zrušené pre nezákonnosť. Keďže vykonávanie bezpečnostnej previerky bolo Úradom zastavené, je potrebné, aby otázku, s akým výsledkom by skončila táto previerka, ak by v nej bolo pokračované, riešil súd ako predbežnú.“

11. Vo veci sp. zn. 7Cdo/27/2011 najvyšší súd v rozhodnutí zo dňa 20.02.2012 vyložil pojem nezákonnosť rozhodnutia. Vyslovil, že „rozhodnutie, ktoré bolo zrušené z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, z dôvodu nesprávne alebo nedostatočne zisteného skutkového stavu ako i z dôvodu vady konania je nezákonné a za splnenia ostatných zákonných podmienok môže zakladať zodpovednosť štátu za škodu, ktorá prípadne z takéhoto rozhodnutia účastníkovi vznikla.“ Sekundárne vo vzťahu k ďalšiemu konaniu súdom nižších stupňov inštruktívne uviedol, že o vzťah príčinnej súvislosti ide, ak škoda vznikla následkom nezákonného rozhodnutia, teda ak je nezákonné rozhodnutie a škoda vo vzájomnom pomere príčiny a následku, a teda ak je preukázané, že nebyť nezákonného rozhodnutia, ku škode by nedošlo. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nevzniká, príčinou škody môže byť len tá skutočnosť, že bez nej by škodný následok nevznikol. Pritom nemusí ísť o príčinu jedinú, stačí, ak ide o jednu z príčin, ktorá sa podieľa na nepriaznivom následku, o ktorého odškodnenie ide, a to o príčinu podstatnú.

12. Na uvedené závery najvyšší súd poukázal aj v uznesení sp. zn. 5Cdo/67/2018 zo dňa 27.01.2021, v ktorom uviedol, že priamou a bezprostrednou príčinou škody bola absolútne neplatná kúpna zmluva uzatvorená žalobcami s tretími osobami, nezákonné rozhodnutie o povolení vkladu vlastníckeho práva z tejto kúpnej zmluvy bolo až sekundárne; škodlivý následok nastal bez nezákonného rozhodnutia.

13. Z uvedeného vyplýva, že prax dovolacieho súdu je vo výklade príčinnej súvislosti dlhodobo jednotná. Zhodne ustálila, že vzťah príčiny a následku musí byť priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí ak je iba sprostredkovaný. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nevzniká. Príčinou škody môže byť len skutočnosť, bez ktorej by škodný následok nevznikol. Pritom nemusí ísť o príčinu jedinú, stačí, ak ide o jednu z príčin, ktorá sa podieľa na nepriaznivom následku, o ktorého odškodnenie ide, no musí ísť o príčinu podstatnú.

14. V prejednanom spore zostala predmetom konania náhrada škody z titulu ušlého zisku. Preukázané bolo, že žalobcovia nadobudnutím spoluvlastníckych podielov k nehnuteľnosti - budove súp. č. XXXX na E. K. Č. XX R. S. vstúpili do právneho postavenia prenajímateľa nebytových priestorov na základe nájomnej zmluvy zo dňa 21.04.1999 v znení dodatkov zo dňa 05.06.1999 a 31.08.1999, uzavretej medzi ich právnym predchodcom H. ako prenajímateľom a E. D. H. ako nájomníčkou. Okresný súd Ružomberok v konaní sp. zn. 5C/188/2002 (viazaný právnym názorom odvolacieho súdu) rozsudkom zo dňa 11.11.2003 vyslovil neplatnosť kúpnej zmluvy uzavretej dňa 25.05.1999 medzi H. ako

predávajúcim a žalobcami 1/ - 5/, ktorej predmetom bol prevod spoluvlastníckych podielov (u každého žalobcu o veľkosti 1/20) k uvedenej nehnuteľnosti. Krajský súd v Žiline rozsudkom zo dňa 07.09.2004 sp. zn. 23Co/61/2004 rozsudok okresného súdu potvrdil. Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 1Cdo/27/2005 rozhodnutím zo dňa 22.11.2005 rozsudky krajského aj okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho posúdenia začiatku plynutia premlčacej doby.

15. Po nadobudnutí právoplatnosti (dňom 17.01.2005) rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 07.09.2004 sp. zn. 23Co/61/2004 boli spoluvlastnícke podiely žalobcov v katastri nehnuteľností opäť zapísané na H, na ktorého bol uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 9K/3/03-99 zo dňa 23.09.2003 vyhlásený konkurz. Správca konkurznej podstaty odpredal spoluvlastnícky podiel vo výške 1 úpadcu kúpnu zmluvou zo dňa 27.05.2005, ktorej vklad bol povolený Správou katastra Ružomberok dňa 31.05.2005, druhému podielovému spoluvlastníkovi.

16. Odvolací súd v rozsudku napadnutom dovolaním konštatoval, že pri posudzovaní nároku na náhradu škody z titulu ušlého zisku je potrebné vychádzať z nároku na náhradu škody titulom skutočnej škody, o ktorom súd prvej inštancie medzitýmym rozsudkom č. k. 2C/8/2013-478 z 24.05.2013 vyslovil, že základ nároku žalobcov nie je daný, keďže nezákonné rozhodnutie nebolo rozhodujúcou a bezprostrednou príčinou vzniku škody, pretože uplatňovaná skutočná škoda vznikla žalobcom riadnym a včasným neuplatnením práva na vylúčenie finančného ekvivalentu z konkurznej podstaty. K strate vlastníckeho práva žalobcov k dotknutej nehnuteľnosti nedošlo výlučne nezákonným rozhodnutím, ale pristúpil k nemu aj odpredaj spoluvlastníckeho podielu v rámci konkurzu a nečinnosť žalobcov v konkurznom konaní.

17. Uvedená úvaha odvolacieho súdu nie je správna. Zo skutkového hľadiska k majetkovej ujme žalobcov v podobe ušlého zisku (strata na nájomnom) došlo, tak ako konštatoval okresný súd, v dôsledku vydania rozsudku odvolacieho súdu sp. zn. 23Co/61/2004, zrušeného pre nesprávne právne posúdenie najvyšším súdom v konaní sp. zn. 1Cdo/27/2005. Odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku odvolacieho súdu (17.01.2005) správca konkurznej podstaty mohol disponovať aj s týmto majetkom úpadcu a kúpnu zmluvou ho previedol na iný subjekt s tým, že žalobcovia nemali možnosť získať svoje vlastnícke právo späť. Spoluvlastnícky podiel, patriaci pôvodne žalobcom, bol zaradený do súpisu majetku úpadcu v dôsledku uvedeného rozhodnutia odvolacieho súdu. Argumentácia odvolacieho súdu o nečinnosti žalobcov v rámci konkurzu po vydaní uznesenia najvyššieho súdu dňa 22.11.2005 použitá pri posudzovaní nároku na náhradu skutočnej škody vo vzťahu k tomu, že uplatňovaná skutočná škoda žalobcom vznikla riadnym a včasným neuplatnením práva na vylúčenie finančného ekvivalentu z konkurznej podstaty nemôže obstáť pri posudzovaní ich nároku na náhradu škody z titulu ušlého zisku. Ako uviedol súd prvej inštancie, v čase vydania uznesenia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/27/2005 existovala v už prebiehajúcim konkurznom konaní možnosť domáhať sa vylúčenia z konkurznej podstaty len finančného ekvivalentu v súvislosti s predaným spoluvlastníckym podielom na nehnuteľnostiach (vklad vlastníckeho práva správou katastra bol povolený 31.05.2005). Inak povedané, v čase vydania uznesenia najvyššieho súdu dňa 22.11.2005 bol už spoluvlastnícky podiel úpadcu H. v minulosti patriaci žalobcom odpredaný, preto neexistovala možnosť domáhať sa vylúčenia veci z exekúcie, iba možnosť žiadať o vylúčenie takto získanej peňažnej odplaty (fakticky kúpnej ceny). Uplatnenie nároku na vylúčenie ušlého zisku z titulu straty na nájomnom z konkurznej podstaty však právna úprava konkurzného konania neumožňovala.

18. Dovolací súd uzatvára, že prvotnou, priamou a bezprostrednou príčinou vzniku škody z titulu ušlého zisku na nájomnom je rozsudok odvolacieho súdu sp. zn. 23Co/61/2004 zo dňa 07.09.2004, potvrdzujúci rozsudok okresného súdu, ktorým bol nesprávne určený počiatok plynutia premlčacej doby. Ak by krajský súd v konaní o neplatnosť kúpnej zmluvy, ktorou nadobudli spoluvlastnícky podiel žalobcovia, pri posudzovaní počiatku behu premlčacej lehoty nepostupoval v rozpore so zaužívanou súdnou praxou, nebolo by možné spoluvlastnícky podiel pôvodne patriaci žalobcom predať v konkurznom konaní a žalobcovia by boli, za splnenia ostatných zákonných aj dohodnutých podmienok nájmu, naďalej prenajímateľmi nebytových priestorov nachádzajúcich sa v konkurznom konaní

predávanej nehnuteľnosti. Na rozdiel od skutočnej škody, v prípade ušlého zisku žalobcovia v konkurznom konaní možnosť požiadať o zjednanie nápravy po vydaní zrušujúceho rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/27/2005, nemali.

19. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd sa pri riešení dovolateľkou nastolenej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), dovolací súd preto rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutom rozsahu voči žalobkyni 1/ zrušil a vec mu v tomto rozsahu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 CSP). O trovách pôvodného aj o trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 1, § 453 ods. 1, 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok